כ: ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

עולה לו. פירוש הרגל עולה לו למנין שאינו נוהג אלא יום אחד: **קורע** **או** אינו קורע. דוקא כענין זה מיבעי ליה לפי שהיה מייב לקרוע בשעת שמועה אבל שמע שמועה רחוקה בחול אינו קורע כלל ואפי' על אביו ואמו וכן קאמר נמי בסמוך כי תניא ההיא בכבוד אביו ואמו והכי משמע לעיל דלא מצינו לר' חייא שקרע אע"פ שהיה אביו ואמו לגירסת ר"ח וא"ת אי מהא משמע דאינו קורע על אביו ואמו אמאי לא קאמר ש"מ דאינו קורע יש לומר דאינו מביא ש"מ כי אם ממה שראינו שעשה אבל ממה שלא ראינו אינו מביא ראיה מכל מקום מדלא קבעי הש"ס כלל אם רבי חייא קרע משמע מ"ל לקרוע ובתשובת רבינו זקיני פי' דאינו קורע על שמועה רחוקה אפי' על אביו ואמו והרי"ן וגם בתוס' הרב מסופק והא דאמר בסמוך מי שאין לו אלוק וכו' מייבי כגון שהיה שאול מחבירו או נתמלא קרעים וגלאה לי שיש לסמוך יותר על ה"ג מרב ממה גאון דאין קורעים לאחר י' יום אלא על אביו ואמו בלבד ובברכת אבלים נחלקו הה"ג אם שמע בשבת אם חייב לברך ברכת אבלים דיש מפרשים דנקרא דברים שבגיעגע וי"א דיין דמברכין בג' או בעשרה לא דברים שבגיעגע הוא:

ואחותו נשואה בין מאביו בין מאמו. לא מיבעי מאביו אלא אפי' מאמו שמי: **על** שניים שלהם. פי' הגולגלים מהן אבל באחיהם ובנשותיהם היה מסופק בתוספות הרב בשם רבו ולא ידענא מאי שנא:

על אבי אביו ועל בן בנו. פירוש בתוספות הרב בשם רבו דהוא הדין אבי אמו ובן בתו:

באפה נהוג אבילות. פירוש בתוספות בכל דיני אבלות נעילת הסנדל ורחיצה וסיכה וכולן כל זמן שהוא בפיה ובפ"ק דכתובות (דף ד:) קאמר עמו בבית ושמא באפה דוקא או שמא בכל הבית: **ומרחצת** לו פניו ידיו ורגליו. בחמין קאמר דאילו בצונן היא שמי מותרת: **אלא** בחמיו וחמותו. והוא הדין היא נוהגת עמו בחמיה וחמותה והא דקתני לעיל כל שמתאבל עליו מתאבל עמו בכל שאר קרובים קאמר אבל אשתו יש חילוק בין חמיו וחמותו לשאר קרובים: **אתא** בריה קרע באפיה. להיות נוהג עמו אבילות ותימה כיון דקרע כבר וכי צריך לקרוע כלל לפני הקרובים ושמא לאשמועינן דבאפיה נוהג אבילות והר"א פירש אתא בריה קרע באפיה לפי שאמימר קרע מיושב ואתא בנו להזכירו שהוא עשה לקרוע מיושב והקריעה זה עשה בנו של אמימר ועל ידי כך נזכר אמימר וקרע פעם שניה מעומד: אלא

אמר ליה [א]אימא קיימת אמר ליה אימא קיימת א"ל אבא קיים אמר ליה לשמעיה [ב]חלוץ לי מנעלי [ג]והולך אחרי כלי לבית המרחץ שמע מינה תלת שמע מינה [ד]אבל אסור בנעילת הסנדל ושמע מינה שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד ושמע מינה [ה]דמקצת היום ככולו רבי חייא לחוד רבי אחייה לחוד אמר רבי יוסי בר אבין [ו]שמע שמועה קרובה ברגל ולמוצאי הרגל נעשית רחוקה עולה לו ואינו נוהג אלא יום אחד תני רבי אדא דמן קסרי קמיה דר' יוחנן [ז]שמע שמועה קרובה בשבת ולמוצאי שבת נעשית רחוקה אינו נוהג אלא יום אחד קורע או אינו קורע רבי מני אמר [ח]אינו קורע רבי חנינא אמר קורע אמר ליה רבי מני לר' חנינא בשלמא לדידי דאמינא אינו קורע היינו דלא איכא אבילות שבעה אלא לדידך דאמרת קורע קריעה בלא שבעה מי איכא ולא והתניא איסי אבוה דרבי זירא ואמרי לה אחוה דרבי זירא קמיה דר' זירא [ט]מי שאין לו חלוק לקרוע ונזדמן לו בתוך שבעה קורע לאחר שבעה אינו קורע עני ר' זירא בתריה במה דברים אמורים בחמשה מתי מצוה [י]אבל על אביו ועל אמו קורע והולך כי תניא ההיא לכבוד אביו ואמו ת"ר [יא]כל האמור בפרשת כהנים שכהן מיטמא להן אבל מתאבל עליהן ואלו הן אשתו אביו ואמו אחיו ואחותו בנו ובתו א) הוסיפו עליהן אחיו ואחותו הבתולה מאמו ואחותו נשואה בין מאביו בין מאמו [יב]וכשם שמתאבל עליהם כך מתאבל על שניים שלהם דברי ר"ע רבי שמעון בן אלעזר אומר אינו מתאבל אלא על בן בנו ועל אבי אביו וחכ"א [יג]כל שמתאבל עליו מתאבל עמו חכמים היינו תנא קמא איכא ביניהו עמו [יד]בבית [טו]כי הא דאמר ליה רב לחייא בריה וכן א"ל רב הונא לרבה בריה באפה נהוג אבילותא בלא אפה לא תינהוג אבילותא מר עוקבא שכיב ליה בר חמוה סבר למיתב עליה שבעה ושלשים על רב הונא לגביה אשכחיה אמר ליה צודנייתא בעית למיכל לא אמרו לכבוד אשתו [טז]אלא חמיו וחמותו דתניא [יז]מי שמת חמיו או חמותו [יח]אינו רשאי לכוף את אשתו להיות כוחלת ולהיות פוקסת אלא כופה מטתו ונוהג עמה אבילות וכן היא שמת חמיה או חמותה אינה רשאה להיות כוחלת ולהיות פוקסת אלא כופה מטתה ונוהגת עמו אבילות ותניא אידך [יט]אף על פי שאמרו אינו רשאי לכוף את אשתו להיות כוחלת ולהיות פוקסת באמת אמרו מוזגת לו את הכוס ומצעת לו מטה ומרחצת לו פניו ידיו ורגליו קשיין אהדדי אלא לאו שמע מינה כאן בחמיו וחמותו כאן בשאר קרובים שמע מינה תניא נמי הכי לא אמרו לכבוד אשתו אלא חמיו וחמותו בלבד אמימר שכיב ליה בר בריה קרע עילויה אתא בריה קרע באפיה אידכר דמיושב קרע קם קרע מעומד אמר ליה רב אשי לאמימר קריעה [כ]דמעומד [כא]מנלן דכתיב [כב]ויקם איוב ויקרע את מעילו אלא

א) [עוס"ש ר"ד סי' תכ פעי' יכ]:
ב) [שם פעיף כ]:
ג) [מיי' פ"ט מהל' אבל הל' ז טוס"ע ר"ד סי' שפב סעי' ח]:
קיא ד) מיי' פ"ז מהל' אבל הלכה ח סמג עשין דרכנו ג טוס"ע ר"ד סימן תכ פעיף ח:
קיב ה) ו) מיי' שם הלכה ג סמג שם טוס"ע ר"ד שם פעיף ה [וטוס"ע ס"מ שם תקמת פעי' יח]:
קיג ז) מיי' שם הל' ח טוס"ע ר"ד שם פעי' ד [וסי' שמ פעיף יח]:
קיד ח) ט) מיי' פ"ח שם הלכה ו טוס"ע ר"ד סימן שמ פעיף יח:
קטו י) מיי' שם פ"ב הלכה ח סמג שם טוס"ע ר"ד סימן שנד פעיף ד:
קטז כ) ל) מ) מיי' שם הלכה ד ה טוס"ע שם פעיף ו:
קיז נ) מיי' שם הל' ה טוס"ע שם וסימן שפא פעיף ו:
קיח ס) מיי' שם פ"ח הלכה ח סמג שם טוס"ע ר"ד סימן שמ פעיף ח:

רבינו חננאל

ועור ר' חייא נהג על אביו ועל אמו בשמועה רחוקה יום אחד. ולמדנו ממנו שלשה דברים. למדנו כי האבל אסור בנעילת הסנדל. וכי שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד. וכי מקצת היום ככולו. תני ר' אדא קמיה דר' יוחנן, [שמען] שמועה קרובה בשבת ולמוצאי שבת נעשת רחוקה, עולה לו ואינה נוהגת אלא יום אחד. וכן אמר ר' יוסי בר' אבין, שמע שמועה קרובה ברגל ולמוצאי הרגל נעשת רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד. כללו של דבר, כל יום שמועה שאינו נוהג בו אבילות] כאלו עדיין לא שמע. השומע שמועה רחוקה ברגל, קורע או אינו קורע. ר' מני אמר אינו קורע, ר' חנינא אמר קורע, ר' מני אמר אינו קורע וכל היכא דליכא עליה אבילות שבעה אינו קורע, אינו ההני איסי אבוה דר' זירא, מי שאין לו אלא חלוק אחד ונזדמן לו חלוק, בתוך שבעה קורע, לאחר שבעה אינו קורע. הנה קורע בתוך שבעה ואע"פ שאינו נוהג אחר הקריעה שבעה. וכי תימא משום דהיא בתוך שבעה, ועוד הא תני ר' זירא בתריה, במה דברים [אמורים] בה' מתי מצוה, פי' חמשה מכלל השבעה שהוא מצוה להתאבל עליהם, אבל על אביו ועל אמו קורע והולך. הנה שאין שם אבילות [ו]קורע. ופרקינן כי תניא היא דר' זירא לכבוד אביו ואמו. גרסינן בפרק יש בכור לנחלה, מת הבן כיום שלשים כיום שלפניו. פי' כיום ל"א, וחייב לתת ה' סלעים לכהן. ר' עקיבא אומר אם נתן לא ישול ואם לא נתן לא יתן. אמר רב אשי, הכל מודים לענין אבילות, דיום שלשים כיום שלפניו דמי, וחשוב דבוים שלשים ואחד שמע, והנה [ז]היא שמועה רחוקה ואינו נוהג אלא יום אחד בלבד, כשמואל דאמר הלכה כדברי המיקל באבל. ת"ר כל האמור בפרשת כהנים כהן מיטמא להן, אבל מתאבל עליהן. ואלו הן, אביו ואמו בנו ובתו אחיו ואחותו ואשתו. הוסיפו עליהן, אחיו ואחותו בתולה מאמו ואחותו נשואה מאביו. וכשם שמתאבל עליהן כך מתאבל על שניים [שלהם], דברי ר' שמעון בן אלעזר אומר אינו מתאבל אלא על אבי אביו ועל בן בנו. וחכמים אומרים כל שמתאבל עליו מתאבל עליהן. וקיימא לן כחכמים. ואוקימנא עמו בבית. כגון ראובן שמת לו בן נוהג יעקב אביו עמו בבית בלבד. וכי הא דאמר ליה רב לחייא בריה, חמיך וחמותך שמתו ואשתך מתאבלת עליהן, באפה, כלומר בבית עמה נוהג אבילות, שלא בפניה לא תנהוג כלל, מפני כבוד אשתו. אמר ליה רב הונא למר עוקבא, לא אמרו לכבוד [אשתו] אלא חמיו וחמותו בלבד, וחניא כוותיה, וכדתניא, מי שמת חמיו אין [חמותו], כופה מטתו ונוהג אבילות עמה, וכן (הס)[היא] שמת חמיה או חמותה, אינה רשאה להיות כוחלת ופוקסת, אלא כופה מטתה ונוהגת עמו אבילות. ירושלמי תני ארוסתו לא מתאבל ולא אונן עליה. תני כל שמתאבלין] עליו מתאבלין עמו. רב מתה אתותו פקיד לחייה בריה כד תהא סליק לגבאי של נעליך מעל רגליך. אמימר שכיב ליה בר ברא, קרע עליה. אמר (ליה) [לא] קרעתי מעומד, קם קרע מעומד. אמר ליה רב אשי, ומנא לן דבעינן קריעה מעומד. אמר ליה דכתיב ויקם איוב ויקרע.

ז) דברי רביט בנתן הובא בריא"ף בתן בשם אימא מ"ד יפי' הטוב מש"כ על דברי רביט מה.

מסורת הש"ס

ז) [נעיל מו:], כ) [נעיל מו: פסחים ד. וש"נ], ג) [שמחות פ"ד], ד) [כתובות ד: כ: כ:] ג"ז שם, ו) ג"ז שם, ז) [עי' תוספות פנחדרין פ. ד"ה אמרו וכו' מה שהמיתו מוגר דהכא בתימה].

תורה אור השלם

ו. וְקָם אִיּוֹב וַיִּקְרַע אֶת מְעִלּוֹ וְגִזּוּ אֶת רֹאשׁוֹ וַיִּפֹּל אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ:
איוב א כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ת"ל אימת כו' כלומר עד שתהא שואל: (ב) ד"ה והולך כו' ללמד הלכה לתלמידים נתכוין: (ג) ד"ה כל שמתאבל וכו' כשהוא מתאבל על בן שלי ותינת פי' נמתק:

גליון הש"ס

גמ' והולך אחרי כלי. עיין לקמן דף כד ע"ב תוספות ד"ה אלא לקרוביו: שם מי שאין לו חלוק. עיין לקמן דף כד ע"ב תוספות ד"ה וכל קרע וכתוספות ד"ה כי מעיל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גם' הוסיפו עליהן אחיו ואחותו הבתולה מאמו ואחותו נשואה כו'. נ"ב עיין ריעב"ש:

מוסף רש"י

אמר ליה. רב, אימא קיימת. בלשון שאילה, כלומר עד שאתה משאל על אבי שאל על אמי שלף היא אחותך (עפחים ד.). אמר ליה. עוד ר' חייא לרב אימא אחותי קיימת, א"ל. רב, אבא קיים. ואני כלום קיים הוא, עדיין לא הסיבותיך עליו ומקליו הכון. וי"א בנחותא היה מסיבו רב על מי שאינו שואל כדי שיבין מן הכלל וקשה בעיני לומר שרב יוליא דבר שקר מפיו: חלוץ מנעלי. להתאבל על אחי ואחותי, והולך אחרי כלי לבית המרחץ. ללמד הלכה לתלמידים נתכוין, שאין שמועה רחוקה שלאחר שלשים יום נוהגת אלא יום אחד ומקצתו ככולו ואינו צריך לשב כל היום כולו, מדאמר ליה והולך לי כלי אחרי לבית המרחץ ולא המתין עד למחר, אלמא שעה אחת די (שם). דאמר ליה רב לחייא בריה. כשמת חמיו (כתובות ד.), אינו רשאי לכוף את אשתו. כימי אבלה כשמת חמיה או אמה (שם). פוקסת. מעבבת שרק על פניה (שם). מוזגת לו את הכוס. אלא חיישינן להרגל דבר (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com